

EGE BÖLGESİ SANAYİ ODASI

AYLIK EKONOMİ BÜLTENİ

KASIM 2017

Sayı 55

EBSO EKONOMİ BÜLTENİ

DÜNYA EKONOMİSİNDEKİ GELİŞMELER

2017 yılının sonuna yaklaştığı dönemde, jeopolitik olaylar ve uluslararası ilişkilerdeki belirsizlikler ekonomi üzerinde etkili olmaya devam etmektedir. 2018 yılına ilişkin öngörülerin de netlik kazanmaya başladığı bu dönemde uluslararası ilişkilerin ve değişen politikaların seyri, ekonomi üzerinde etkili olmaya devam edecektir.

OPEC, 2018 yılına ilişkin ham petrol talebi tahminini artırarak küresel petrol piyasasının dengeye kavuşmasının somutlaşabileceğini belirtmiştir. Güncel tahmine göre, 2018'de petrol talebinin karşılanması için üretilmesi gereken miktar günlük 400 bin birim yukarı revize edilerek 33,4 milyon varile çıkarılmıştır. OPEC ve beraberindeki üreticilerin arzı kısıtlı tutmayı sürdürmesi halinde, küresel stoklar 2018 yılında daha da gerileyecektir. Piyasanın yeniden dengeye kavuşması için üretim kısıntıları en önemli ve tek uygulanabilir seçenek olarak değerlendirilmektedir.

Avrupa'ya yönelik bölgesel ekonomik görünüm raporunu yayımlayan Uluslararası Para Fonu (IMF), Avrupa'nın küresel ticaretin motoru haline geldiğini ifade etmiştir. Avrupa ekonomilerinde iyileşmenin güçlendiği belirtilen raporda, artan iç talep ve yatırımlarla hızlanan büyümenin küresel ekonomiye ciddi katkı sağladığı ifade edilmiştir. Avrupa'nın, 2016-2017 yıllarında küresel ürün ithalatındaki büyümeye, Çin ve ABD'nin toplamı kadar katkı sağladığına ilişkin tespit, özellikle dikkat çekicidir.

Küresel imalat PMI değeri, Ekim ayında 53,5 değerini alarak son 78 ayın en yüksek düzeyinde gerçekleşmiştir.

ABD

ABD Ticaret Bakanlığı, 2017 ikinci çeyreğinde beklentilere uygun olarak yüzde 2,6 büyüme gerçekleştiğini açıklamış, ilk çeyrek için açıklanan yüzde 1,4'lük büyüme oranı ise yüzde 1,2'ye revize edilmiştir. Yapılan açıklamada, GSYH'nin ikinci çeyrekte kaydettiği artışla ilgili olarak kişisel tüketim harcamaları, ihracat ve federal hükümet harcamalarının ekonomiye olumlu katkısına dikkat çekilmiştir.

ABD'li yatırım bankası Goldman Sachs, 2018'e ilişkin büyüme oranı tahminini yüzde 2,5'e yükselttiğini ve işsizlik oranı tahminini ise yüzde 3,7 düzeyine çektiğini belirtmiştir. Banka, 2018'de ülke ekonomisinin ücretleri ve enflasyonu daha geniş çaplı desteklemesinin beklendiğini açıklamıştır. Bu beklenti itibarıyla Amerikan Merkez Bankası'nın (FED) gelecek yıl dört kez faiz artırımına gideceği öngörülmüştür.

ABD imalat PMI değeri, Ekim ayında önceki aya göre artış kaydederek 54,6 değerini almıştır.

EURO BÖLGESİ – AB

Euro Bölgesi ekonomisi, 2017 üçüncü çeyreğinde çeyreklik bazda yüzde 0,6, yıllık bazda ise yüzde 2,5 büyüme kaydetmiştir. Büyüme verisini değerlendiren ekonomistler, Euro Bölgesi'nde güçlü büyüme ve pozitif görünümün devam ettiğini belirtmişlerdir. Bu olumlu göstergeler; ihracatı, özel tüketimi ve yatırımları artırmaktadır. Bununla birlikte Avrupa Komisyonu Ekonomik Güven Endeksi'nin Ekim'de 17 yılın en yüksek seviyesine ulaşması da, Bölgede büyümenin geniş tabanlı devam ettiğine işaret etmektedir.

Avrupa ekonomisine ilişkin bir başka değerlendirmede ise Credit Suisse Group ve Oxford Economics ekonomistleri tarafından yapılmış; Euro Bölgesi'nin düşük enflasyonlu büyümenin altın çağına doğru yöneldiği belirtilmiştir. Küresel krizin getirdiği yüksek işsizlik ve düşük büyüme eğilimi aşılmaya başlanırken, geleceğe ilişkin iyimser öngörüler de güçlenmektedir.

Euro Bölgesi imalat PMI değeri, Ekim ayında yükselmeye devam ederek 58,5 değerini almış ve son 80 ayın en yüksek düzeyinde gerçekleşmiştir.

ALMANYA

Almanya ekonomisi yılın üçüncü çeyreğinde yıllık bazda yüzde 2,8 büyüme kaydederek, Bölge içerisinde en hızlı büyüyen ülke olmuştur. Bu bağlamda, Almanya, Euro Bölgesi ve AB ekonomisinin lokomotifini sürdürmektedir.

Ülke ve Bölge ekonomisi hakkında bir diğer önemli gösterge olan Üretici Fiyat

Endeksi Ekim'de yüzde 2,7, Toptan Eşya Fiyatları Endeksi ise yüzde 3 artış göstermiştir.

Beklentilere uygun gerçekleşen artışta, tüm ana sanayi gruplarının fiyat endekslerinin yükselmesi dikkat çekmektedir. Fiyatlardaki artışa en büyük katkıyı ise cevher, metal ve yarı işlenmiş metal ürünleri yapmıştır.

Almanya imalat PMI değeri, Ekim ayında 60,6 değerini alarak son 77 ayın en yüksek düzeyinde gerçekleşme eğilimini sürdürmüştür.

JAPONYA

Japonya ekonomisi, 2017 üçüncü çeyreğinde beklentilerin altında kalarak yüzde 0,3 büyümüştür. Özel tüketim harcamalarının ve işletme harcamalarının tahminlerden kötü gelmesi, özellikle büyümenin sınırlı düzeyde kalmasında etkili olmuştur. Bununla birlikte, yaşanan ve küçülen nüfusa karşın ekonominin büyüme eğilimini yedinci çeyreğe taşıması, olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmektedir.

Ekonomik durum hakkında bir diğer önemli gösterge olan ihracat, Ekim ayında yıllık bazda yüzde 14,0 artmıştır. İhracat böylece, dördüncü ayda da çift haneli bir artış göstermiş ve 2008 küresel finansal krizinden beri yılın bu zamanına kadar sergilenen en iyi performans eğilimi olmuştur.

Japonya imalat PMI değeri, Ekim ayında bir önceki aya göre önemli bir değişim göstermeyerek 52,8 değerini almıştır.

GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELER

ÇİN

Çin'de sanayi üretimi Ekim ayında beklentilerin hafif altında kalarak yıllık bazda yüzde 6,2 artmıştır. Aynı dönemde perakende satışlar ise yılın en yavaş artışını göstererek yüzde 10 artmıştır. Açıklanan söz konusu veriler, ekonomik faaliyet performansının Ekim ayında gücünü bir miktar azalttığını göstermektedir.

Çin'de 10 yıl vadeli hazine tahvillerinin faizi, üç yıldan uzun bir süreden bu yana ilk kez psikolojik sınır olarak nitelendirilen yüzde 4 düzeyini aşmıştır. Tahvil faizlerindeki yükseliş, büyümenin ılımlı olduğunu ve borçlanmanın yavaşladığına işaret etmektedir. Konuyla ilgili değerlendirmede bulunan uzmanlar, yüzde 4 eşiğinin aşılmasının yatırımcı algısı üzerinde önemli bir negatif etkisi olacağını belirterek, kısa vadede tahvillerde kapsamlı ve hızlı bir düşüşün görülebileceği tahmininde bulunmuşlardır.

Çin imalat PMI değeri, Ekim ayında bir önceki aya göre değişim göstermeyerek 51,0 değerini almıştır.

HİNDİSTAN

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Moody's Hindistan'ın kredi notunu 13 yıldan sonra ilk kez yükseltmiştir. Kısa vadeli ekonomik belirsizliklerin varlığına rağmen gerçekleştirilen not yükseltilmesinde, ekonomi politikalarında değişikliğe gidileceği beklentisi etkili olmuştur. Böylelikle, Hindistan'ın kredi notu yatırım yapılabilir en düşük düzeyin bir basamak üstüne yükseltilmiştir.

Söz konusu not artırımını pek çok yatırımcı tarafından sürpriz olarak karşılanırken, hükümetin önemli bir başarısı olarak da dikkat çekmektedir.

Hindistan imalat PMI değeri, Ekim ayında bir önceki aya göre düşüş kaydederek 50,3 değerini almıştır.

G. KORE

Güney Kore ekonomisi, 2017 3. çeyrekte yıllık bazda yüzde 3,6 büyüyerek, son 7 yılın en iyi gelişmesini kaydetmiştir. Büyüme üzerinde, küresel ticarete daha fazla katkı sağlanması, hükümet harcamalarındaki artış ve asgari ücretlerdeki yükseliş etkili olmuştur.

Kuzey Kore gerginliğinin derinden hissedildiği bir ortamda gerçekleşen söz konusu büyüme, politik gerginliklere rağmen ekonomik performansın olumlu seyrettiğini göstermektedir.

Güney Kore imalat PMI değeri, Ekim ayında bir önceki aya hafif bir gerilemeyle 50,2 değerini almıştır.

BREZİLYA

Brezilya'da tüketici fiyat endeksi, Ekim'de yüzde 2,7 artarak 2017 yılı içindeki en yüksek artışını gerçekleştirmiştir. Söz konusu veri, Brezilya Merkez Bankası'nın yüzde 4,5 düzeyindeki enflasyon hedefine yakınlığı göstermesi bakımından dikkat çekicidir.

Ülkedeki ekonomik toparlanma işaretleri, bankacılık ve finans sistemi üzerinde de kendini göstermeye başlamıştır. 4 yıllık bir gerileme eğiliminin ardından, kredi hacminde tekrar ivmelenme gözlemlenmesi ekonominin olumlu gidişatı hakkında gösterge olduğu gibi, 2018 büyüme tahminlerine ilişkin de iyimser bir havanın oluşmasını sağlamaktadır.

Brezilya imalat PMI değeri, Ekim ayında son 5 ayın en yüksek değerini alarak 51,2 değerini almıştır.

RUSYA

Rusya ekonomisi, ön açıklanan veriler itibarıyla yılın üçüncü çeyreğinde beklentilerin altında kalarak yıllık yüzde 1,8 büyümüştür. İkinci çeyreğe kıyasla daha düşük bir büyüme performansının sergilenmesi, 2017 yıllık büyümesinin yüzde 2 civarında gerçekleşeceği öngörüsünü güçlendirmiştir.

Büyümenin seyrini değerlendiren uzmanlar, sadece tüketici harcamalarından referans alan bir ekonomik gelişmenin sınırlı kaldığını, daha sürdürülebilir bir büyüme için daha yapısal çözümlere ihtiyaç olduğunu belirtmişlerdir.

Rusya imalat PMI değeri, Ekim ayında bir önceki aya göre 51,1'e gerilemiştir.

TÜRKİYE

IMF, Türkiye'ye güçlü büyüme ivmesinin sürdürülebilirliğinin sağlanması adına uygulanan mali politika desteğinin yeniden değerlendirilmesi ve orta vadeli konsolidasyon için güvenilir bir plan oluşturulması önerisinde bulunmuştur. Yakalanan büyüme performansı, gelecek yıl azalan mali destek ve sıkı para politikasının etkisiyle yavaşlayabilecektir.

Kredi derecelendirme kuruluşu Moody's, yıllık kredi analizinde Türkiye'nin kredi profilinin siyasi risk ve dış etkilere olan kırılganlığının, güçlü büyüme ve güçlü kamu maliyesi ile dengelediğini belirtmiştir. Türkiye'nin kamu maliyesinin geçtiğimiz yıl bir miktar bozulduğu da vurgulanan analizde, güçlü ekonomik büyümenin ve yönetilebilir kamu borcu göstergelerinin kredi için kilit önemde olduğu ifade edilmiştir. Moody's ayrıca toplam kamu borcu/GSYİH oranının 2018'de yüzde 30'un altında kalmasının beklendiğini açıklamıştır. Uzun vadeli ekonomik performans üzerinde iç siyasi gelişmeler ve dış finansman ihtiyacı etkili olacaktır.

Türkiye imalat PMI değeri, Ekim ayında bir önceki aya göre hafif bir gerilemeyle 52,8 düzeyinde kaydedilmiştir.

TÜRKİYE'DEKİ GÜNCEL EKONOMİK GELİŞMELER**ENFLASYON**

%	TÜFE		Yİ-ÜFE		YD-ÜFE	
Ekim	2016	2017	2016	2017	2016	2017
Yıllık	7,16	11,90	2,84	17,28	2,80	25,78
Yıllık Ort.	7,89	10,37	3,83	14,47	5,89	22,71
Aylık	1,44	2,08	0,84	1,71	2,82	4,26

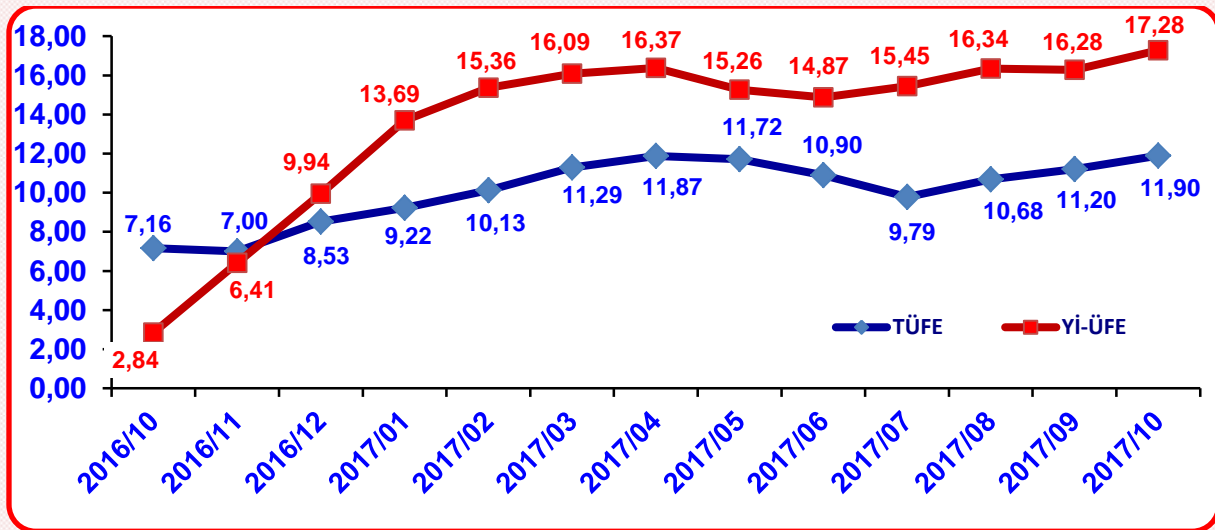
Kaynak: TÜİK

2017 yılı Ekim ayı enflasyon oranı; yıllık TÜFE'de %11,90, Yİ-ÜFE'de %17,28 oranında gerçekleşmiştir. Bir önceki aya göre TÜFE'de %2,08 oranında ve Yİ-ÜFE'de %1,71 oranında artış yaşanmıştır.

Yıllık en yüksek artış TÜFE'de %16,79 ile ulaştırma grubunda gerçekleşmiştir. Ayrıca TÜFE'de bir önceki yılın aynı ayına göre; gıda ve alkolsüz içecekler %12,74, çeşitli mal ve hizmetler %12,63, sağlık %12,21 ve ev eşyası %11,65 ile en çok artışın olduğu diğer gruplardır.

İstatistiki bölgelere göre yapılan ayırmda; İzmir'de TÜFE, bir önceki yılın aynı ayına göre %13,01 ve on iki aylık ortalamalara göre %11,02 oranında artış gerçekleşmiştir.

Yİ-ÜFE alt kalemleri bazında bir önceki aya göre; sanayinin dört sektöründen madencilik ve taşocakçılığı sektörü %2,11 oranında, imalat sanayi sektörü %1,68 oranında ve elektrik ve gaz sektörü %2,1 oranında ve su sektörü %0,35 oranında artmıştır. Yıllık bazda imalat sanayideki artış, genel artışın da üstünde %18,86 olmuştur.

Yıllık Değişim Oranları (%)

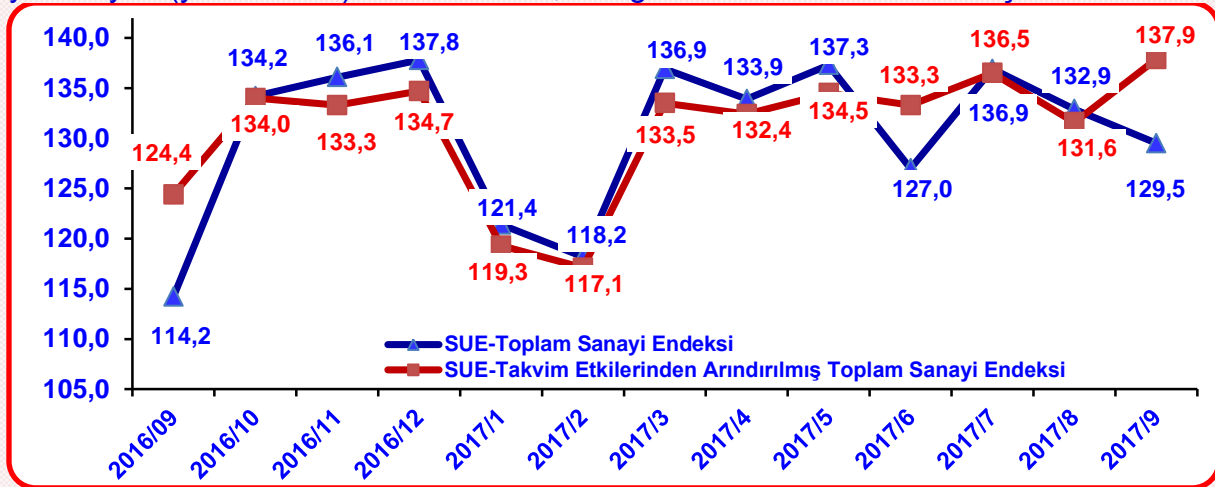
SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ

EYLÜL 2017 (2010=100)	Arındırılmamış		Takvim Etkisinden Arındırılmış		Mevsim ve Takvim Etkisinden Arındırılmış	
	Endeks	Değişim (Yıllık)	Endeks	Değişim (Yıllık)	Endeks	Değişim (Aylık)
Toplam Sanayi	129,5	13,3	137,9	10,4	135,7	0,6
Madencilik ve Taşocakçılığı	113,1	5,4	119,4	4,6	111,4	5,7
İmalat Sanayi	129,5	13,9	138,5	10,4	136,1	0,2
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim. Ürt. ve Dağıtım	137,7	13,6	143,1	13,0	144,8	1,6

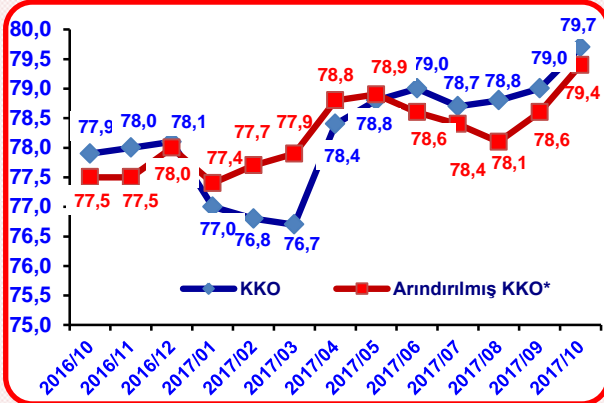
Kaynak: TÜİK

Arındırılmamış Sanayi Üretim Endeksi, bir önceki yılın aynı ayına göre 2017 yılı Eylül ayında %13,3 oranında, takvim etkisinden arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi yıllık bazda %10,4 oranında yükselmiştir. Takvim etkisinden arındırılmış sanayinin alt sektörlerine baktığımızda, 2017 yılı Eylül ayında bir önceki yılın aynı ayına göre, madencilik ve taşocakçılığı sektörü %4,6 oranında, imalat sanayi sektörü %10,4 oranında ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü %13 oranında artmıştır.

Ana sanayi gruplarından 2017 yılı Eylül ayında mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi'nde, bir önceki aya göre en fazla azalış; %0,7 ile dayanıksız tüketim malında gerçekleşmiştir. İmalat sanayinin alt sektörlerine baktığımızda; aynı dönemde en fazla azalış ise, %16,1 ile diğer ulaşım araçları imalatında gerçekleşmiştir. Bu azalışı, %15,3 ile temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı, %11,8 ile deri ve ilgili ürünlerin imalatı ve %11,6 ile bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı izlemiştir. En fazla artış; %14,7 ile mobilya imalatında gerçekleşmiştir. Bu artışı, %10 ile makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı imalatı ile motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı ve %4,6 ile gıda ürünleri imalatı izlemiştir.

KAPASİTE KULLANIM ORANI

Kaynak: TÜİK

2017 yılı Ekim ayında Kapasite Kullanımı bir önceki aya göre 0,7 puan artarak %79,7 ile sınırlı yükselişini sürdürmüştür.

Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı %92,2, motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı %86,2, kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı %84,7 ve ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç) %83,2 ile 2017 yılı Ekim ayını en yüksek kapasite ile kapatan sektörlerdir.

HANEHALKI İŞGÜCÜ İSTATİSTİKLERİ

Mevsim etkilerinden arındırılmamış temel işgücü göstergeleri

Ağustos 2016-2017	Toplam	
	2016	2017
15 yaş ve daha yukarı yaşta kişiler		
Nüfus (Bin kişi)	58.835	60.002
İşgücü (Bin kişi)	30.967	32.233
İstihdam (Bin kişi)	27.473	28.828
Tarım	5.760	5.953
Tarım dışı	21.713	22.876
İşsiz (Bin kişi)	3.493	3.404
İş gücüne dahil olmayanlar (Bin kişi)	27.868	27.769
İşgücüne katılma oranı (%)	52,6	53,7
İstihdam oranı (%)	46,7	48,0
İşsizlik oranı (%)	11,3	10,6
Tarım dışı işsizlik oranı (%)	13,7	12,8
15-64 yaş grubu		
İşgücüne katılma oranı (%)	57,7	59,0
İstihdam oranı (%)	51,1	52,6
İşsizlik oranı (%)	11,5	10,8
Tarım dışı işsizlik oranı (%)	13,7	12,8
Genç nüfusta (15-24 yaş) işsizlik oranı (%)	19,9	20,6
Ne Eğitimde ne istihdamda olanların oranı*	27,2	28,0

Kaynak: TÜİK *Çalışmayan, eğitim (örgün ve yaygın) görmeyen gençlerin, toplam genç nüfus içindeki oranıdır.

Türkiye genelinde 15 ve yukarı yaşta kişilerde 2017 yılı Ağustos ayında işsizlik oranı geçen yılın aynı ayına göre 0,7 puan azalışla %10,6 oranında gerçekleşirken, istihdam edilen kişi sayısı 1 milyon 355 bin kişi artmıştır. İşsizlik oranı; erkeklerde %8,4 kadınlarda %15,0 oranında kaydedilmiştir. Tarım dışı işsizlik oranı %12,8, işsiz sayısı 3 milyon 404 bin kişidir. Genç nüfusta işsizlik oranı %20,6 seviyesinde gerçekleşmiştir. Yani her 4 gençten biri işsizdir.

2017 yılı Ağustos ayında istihdam edilenlerin %20,7'si tarım, %18,9'u sanayi, %7,9'u inşaat ve %52,6'sı hizmetler sektöründedir.

İSTİHDAMIN GELİŞİMİ (Bin kişi, 15+ yaş)

Ağustos 2017	SANAYİ	TARIM	İNŞAAT	HİZMETLER	TOPLAM
Erkek	4.187	3.172	2.194	10.447	20.001
Kadın	1.250	2.781	85	4.712	8.827
Toplam	5.437	5.953	2.279	15.159	28.828

Kaynak: TÜİK

ÖDEMELER DENGESİ

(Milyon Dolar)	Eylül		12 Aylık Kümülatif 2017
	2016	2017	
CARİ İŞLEMLER HESABI	-1.593	-4.527	-39.267
SERMAYE HESABI	0	1	18
FİNANS HESABI	-2.076	-2.851	-32.918
Doğrudan Yatırımlar (net)	-700	-544	-8.352
Portföy Yatırımlar (net)	1.469	-3.430	-21.009
Diğer Yatırımlar (net)	1.973	194	1.743
Rezerv Varlıklar (net)	-4.818	929	-5.300
Net Hata ve Noksan	-483	1.675	6.331

Kaynak: TCMB

Cari işlemler açığı 2017 yılı Eylül ayında dış ticaret açığındaki toparlanma ve turizm gelirlerindeki yukarı yönlü seyrin etkisiyle, 4,5 milyar Dolar ile piyasa beklentilerinin üzerinde gerçekleşmiştir. Cari açık, 12 aylık kümülatifte ise, 39,3 milyar Dolar ile son iki yılın en yüksek seviyesinde gerçekleşmiştir. 2017 yılı Eylül ayında 1,4 milyar Dolar ve Ocak-Eylül döneminde 13,2 milyar Dolar olan altın ithalatı, cari açığı arttırıcı yönde baskılamıştır. Ayrıca artan petrol fiyatları da cari açığı olumsuz yönde etkilemiştir. Bu iki kalem cari açığın yukarı yönlü seyretmesinde belirleyici olmuştur.

2017 yılı Eylül ayında geçen yılın aynı ayına göre, turizm gelirleri %32,8 oranında artarak 3,1 milyar Dolar gerçekleşirken, net turizm gelirleri de son 9 ayda 3 milyar Dolara ulaşmıştır.

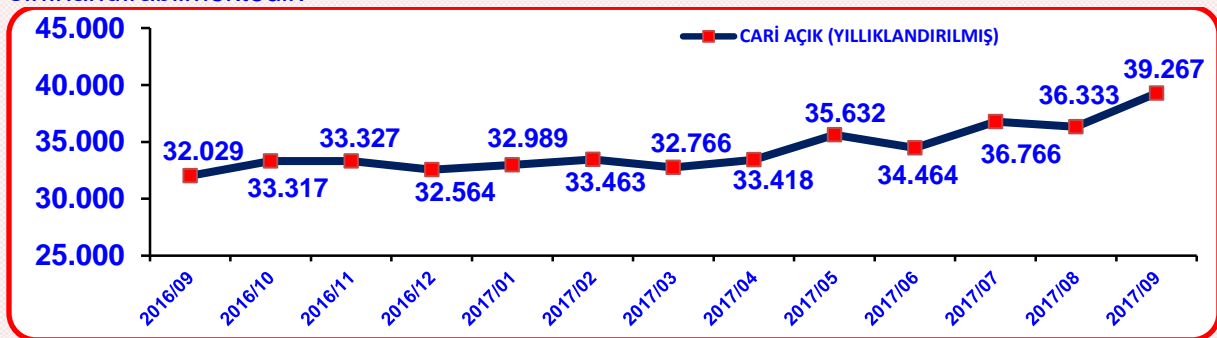
2017 yılı Eylül ayında Portföy yatırımları cari açığın finansmanına 3,4 milyar Dolar sermaye girişi ile pozitif yönde katkı sağlamıştır.

Doğrudan yatırımlarda ise, 2017 yılı Eylül ayında 544 milyon Dolarlık sermaye girişi ile zayıf bir görünüm sergilemiştir. Söz konusu kalemde, 2017 yılı Ocak-Eylül döneminde 5,5 milyar Dolar sermaye girişi yaşanmıştır.

Diğer yatırımlarda ise, 2017 yılı Eylül ayında 194 milyon Dolarlık sınırlı bir sermaye çıkışı kaydedilmiştir.

Rezerv varlıklar, 2017 yılı Eylül ayında ılımlı bir seyir göstermiştir. Aynı dönemde net hata ve noksan kaleminde de 1,7 milyar Dolar ile sermaye girişi yaşanırken, 2017 yılı Ocak-Eylül döneminde 930 milyon Dolar sermaye çıkışı gerçekleşmiştir.

Küresel ölçekte ekonominin hız kazanması ve petrol fiyatlarının güçlenmesi cari açığı yukarı yönlü baskılamaktadır. Ayrıca, enerji ve aramalı ithalatındaki artış dış ticaret açığında genişlemeye yol açarken, cari denge üzerinde de olumsuz yönde etki yaratmaktadır. Turizm gelirlerinde toparlanma henüz yeterli seviyeye ulaşamaması nedeniyle cari açığı kısmen sınırlandırabilmektedir.

GÜVEN ENDEKSLERİ

Aylar	Reel Kesim Güven Endeksi	Tüketici Güven Endeksi	Ekonomi Güven Endeksi
2016			
Ekim	101,0	74,0	94,4
Kasım	103,5	68,9	95,1
Aralık	97,6	63,4	89,2
2017			
Ocak	97,0	66,9	85,7
Şubat	105,9	65,7	91,5
Mart	108,9	67,8	96,1
Nisan	111,2	71,3	99,5
Mayıs	109,2	72,8	100,5
Haziran	112,4	70,0	98,9
Temmuz	109,5	71,3	103,4
Ağustos	110,7	71,1	106,0
Eylül	111,6	68,7	102,8
Ekim	109,5	67,3	101,4

Kaynak: TCMB, TÜİK *100'ün altı olumsuz algıyı göstermektedir.

Reel Kesim Güven Endeksi; 2017 yılı Ekim ayında, 2,1 puan azalarak 109,5 ile Temmuz seviyesine gerilemiştir.

Tüketici Güven Endeksi, 2017 yılı Ekim ayında bir önceki aya göre %2 oranında azalarak 67,3 ile son 8 ayın en düşük seviyesine ulaşmıştır.

Ekonomi Güven Endeksi 2017 yılı Ekim ayında bir önceki aya göre %1,5 oranında azalarak 101,4 ile aşağı yönlü eğilimini sürdürmüştür. Endeksteki bu düşüş tüketici, hizmetler ve perakende ticaret sektörlerinden kaynaklanmıştır.

BÜTÇE GERÇEKLEŞMELERİ

2016 yılı Ocak-Ekim döneminde 12,1 milyar TL, 2017 yılı Ocak-Ekim döneminde 35 milyar TL açık vermiştir. Aynı dönemde bütçe gelirleri %13,8 oranında artarak 509,4 milyar TL, bütçe giderleri ise %18,4 oranında artarak 544,4 milyar TL olarak kaydedilmiştir.

2017 yılı Ocak-Ekim döneminde vergi gelirleri; bir önceki yılın aynı ayına göre %18 oranında artarak 430,9 milyar TL seviyesine ulaşmıştır. Faiz hariç giderler %19 oranında artarak 494,3 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. 2016 yılı Ocak-Ekim döneminde 32,4 milyar TL faiz dışı fazla verilmişken, bu yılın aynı döneminde 15,2 milyar TL faiz dışı fazla verilmiştir.

Milyon TL	OCAK-EKİM		Değişim Oranı (%)
	2016	2017	
Bütçe Giderleri	459.990	544.403	18,4
Faiz Hariç Giderler	415.407	494.281	19,0
Faiz Giderleri	44.583	50.122	12,4
Bütçe Gelirleri	447.850	509.442	13,8
Vergi Gelirleri	365.035	430.909	18,0
Bütçe Dengesi	-12.140	-34.961	-188,0
Faiz Dışı Denge	29.642	14.964	-49,5

Kaynak: BUMKO

DIŞ TİCARET

Milyon ABD \$		İhracat (FOB)		İthalat (CIF)		Ara (Hammadde) Malları İthalatı		Dış Ticaret Dengesi		İhracatın İthalatı Karşılama Oranı (%)
Aylar	Yıl	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	
Ocak-Eylül	2016	104.166		146.265		98.633		-42.099		71,2
	2017	115.132	10,5	168.961	15,5	124.938	26,7	-53.829	27,9	68,1
Eylül	2016	10.902		15.298		10.450		-4.396		71,3
	2017	11.848	8,7	19.982	30,6	14.840	42,0	-8.135	85,0	59,3

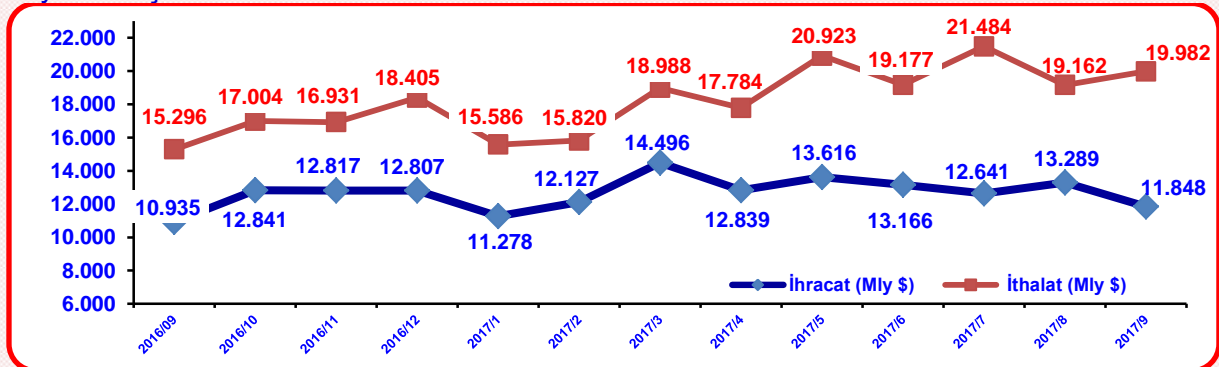
Kaynak: TÜİK

2017 yılı Eylül ayında ihracat, 2016 yılı Eylül ayına göre %8,7 oranında artarak 11,8 milyar Dolar, ithalat da %30,6 oranında artarak 19,9 milyar Dolar olarak gerçekleşmiştir. Dış ticaret açığı 2017 yılı Eylül ayında %85 oranında artarak 8,1 milyar Dolar gerçekleşirken; 2017 yılı Ocak-Eylül döneminde, geçen yılın aynı dönemine göre %27,9 oranında artarak 53,8 milyar Dolara yükselmiştir. 2017 yılı Ocak-Eylül döneminde ihracat, 2016 yılı aynı dönemine göre, %10,5 oranında artarak 115,1 milyar Dolar, ithalat da %15,5 oranında artarak 168,9 milyar Dolar seviyesine ulaşmıştır.

2016 yılı Eylül ayında %50,2 olan Avrupa Birliği'nin (AB) ihracattaki payı, 2017 yılı Eylül ayında %49,8 olmuş; 2017 yılı Eylül ayında, 2016 yılının aynı ayına göre, AB'ye yapılan ihracat 5,9 milyar Dolar kaydedilmiştir.

2017 yılı Eylül ayında fasıllar düzeyinde en büyük ihracat kalemi, "Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı" (1.778 milyon \$) olurken; bu fasılı "kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları" (1.083 milyon \$); "örme giyim eşyası ve aksesuarları" (685 milyon \$); "elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı" (674 milyon \$) ve "kıymetli ve yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, inciler, taklit mücevherci eşyası, metal paralar" (648 milyon \$) izlemiştir. "Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar" (3.202 milyon \$); "Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları" (2.295 milyon \$); "elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı" (1.917 milyon \$); demir ve çelik" (1.635 milyon) ve "Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı" (1.458 milyon \$) ile en yüksek ithalat yapılan fasıllar olmuştur.

2017 yılı Eylül ayında İzmir'in ihracatı 2016 yılının aynı ayına göre, %13,3 oranında artarak 763 milyon Dolar, ithalatı da %15,5 oranında artarak 826 milyon Dolar olarak gerçekleşmiştir. 2017 yılı Eylül ayında Ege Bölgesi'nin ihracatı 2016 yılının aynı ayına göre, %8,9 oranında artarak 1,28 milyar Dolar, ithalatı da %18,9 oranında artarak 1,38 milyar Dolar olarak kaydedilmiştir.

TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER TABLOSU: TÜRKİYE

BÜYÜME	2012	2013	2014	2015	2016	2017/II
GSYH (Cari Fiyatlarla) (Milyon TL)	1.569.672	1.809.713	2.044.466	2.338.647	2.608.526	734.211
Büyüme Oranı (Zincirlenmiş Hacim End. göre) (%)	4,8	8,5	5,2	6,1	3,2	5,1
İmalat Sanayi (Zincirlenmiş Hacim End.) (%)	2,3	9,3	6,1	5,9	3,8	6,0
İŞGÜCÜ VE İSTİHDAM	2012	2013	2014	2015	2016	Ağu.17
İstihdam Edilen Kişi Sayısı (Bin Kişi)	24.821	25.524	25.933	26.621	27.205	28.828
İstihdam Oranı (%)	45,4	45,9	45,5	46,0	46,3	48,0
İşsiz Sayısı (Bin Kişi)	2.518	2.747	2.853	3.057	3.330	3.404
İşsizlik Oranı (%)	9,2	9,7	9,9	10,3	10,9	10,6
Tarım Dışı İşsizlik Oranı (%)	11,5	12	12	12,4	13	12,8
ENFLASYON (%)	2012	2013	2014	2015	2016	Eki.17
Yİ-ÜFE (yıllık)	2,45	6,97	6,36	5,71	9,94	17,28
YD-ÜFE (yıllık)	-1,13	16,15	2,63	10,9	17,73	25,78
TÜFE (yıllık)	6,16	7,4	8,17	8,81	8,53	11,90
DIŞ TİCARET (Milyon \$)	2012	2013	2014	2015	2016	Oca.-Eyl.17
İhracat	152.462	151.803	157.610	143.889	142.544	115.132
İthalat	236.545	251.661	242.177	207.234	198.617	168.961
Dış Ticaret Dengesi	-84.083	-99.859	-84.567	-63.395	-56.073	-53.829
Cari İşlemler Dengesi	-47.962	-63.621	-43.597	-32.118	-32.615	-31.109
TEŞVİKLİ YATIRIMLAR	2012	2013	2014	2015	2016	Oca.-Eyl.17
Teşvikli Yatırımlar (Milyon TL)	62.528	96.350	64.976	99.385	97.925	74.049
Teşvikli Yatırımlar (Belge Adedi)	3.993	4.631	3.929	4.533	5.123	5.609
KURULAN-KAPANAN ŞİRKETLER (Adet)	2012	2013	2014	2015	2016	Oca.-Eki.17
Kurulan Şirket Sayıları	107.219	108.930	126.635	114.691	106.452	98.042
Kapanan Şirket Sayıları	47.978	37.273	39.051	32.762	31.938	26.168
ULUSLARARASI DOĞRUDAN YATIRIMLAR	2012	2013	2014	2015	2016	Oca.-Ağu.17
Şirket Sayısı (Adet)	4.249	3.772	4.689	5.590	5.583	3.377
Yatırım Tutarı (Milyon \$)	13.628	12.896	12.828	17.550	12.307	6.548
DÖVİZ POZİSYON AÇIĞI (Milyar \$)	2012	2013	2014	2015	2016	Ağu.17
Reel Kesimin Döviz Pozisyon Açığı	-136,3	-171,2	-179,2	-180,4	-205,3	-212,1
BORÇLANMA (Milyar \$)	2012	2013	2014	2015	2016	2017/II
Dış Borç Stoku	339,5	389,7	401,7	395,9	404,9	432,4
Kamu	104,0	115,9	117,7	113,1	119,7	129,3
Özel	228,4	268,6	281,6	281,4	284,4	302,2
KREDİLER (Milyar \$)	2012	2013	2014	2015	2016	2017/II
Özel Sektörün Yurtdışından Sağladığı Kredi Borcu	170,7	197,9	212,3	214,6	216,9	214,4
SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ	2012	2013	2014	2015	2016	Eyl.17
(Yıllık Ortalama % Değ.) Takv. Etk. Arındırılmış						
Toplam Sanayi	2,4	3,5	3,5	2,9	1,8	10,4
İmalat Sanayi	2,3	4,4	3,1	3,3	1,4	10,4
KAPASİTE KULLANIMI (%)	2012	2013	2014	2015	2016	Eki.17
Kapasite Kullanım Oranı	76,5	76,7	75,0	76,8	77,4	79,7
GÜVEN ENDEKSLERİ	2012	2013	2014	2015	2016	Eki.17
Reel Kesim Güven Endeksi	106,6	106,6	104,6	103,5	105,2	109,5
Tüketici Güven Endeksi	75,8	76	72,5	66,3	69,5	67,3
Ekonomi Güven Endeksi	104,1	103,9	99,0	96,6	93,9	101,4
SANAYİ CİRO ENDEKSİ	2012	2013	2014	2015	2016	Eyl.17
Sanayi Ciro Endeksi (Arındırılmamış)	140,1	153,1	172,7	187,2	200,4	251,9
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ (Milyon TL)	2012	2013	2014	2015	2016	Oca.-Eki.17
Bütçe Dengesi	-29.412	-18.543	-23.370	-23.525	-29.258	-34.961
PROTESTOLU SENET	2012	2013	2014	2015	2016	Oca.-Eyl.17
Protesto Edilen Senet Sayısı (Bin Adet)	1.075	1.092	1.004	1.000	1.017	704
Protesto Edilen Senet Tutarı (Milyon TL)	6.949	7.494	8.221	10.081	12.288	9.235
KARŞILIKSIZ ÇEK	2012	2013	2014	2015	2016	Oca.-Eyl.17
Karşılıksız işlemi yapılan Çek Adedi (Bin Adet)	943	748	674	776	778	333
Karşılıksız işlemi yapıldıktan sonra ödenen Çek Adedi (Bin Adet)	407	299	236	225	217	76
BORSA VE DÖVİZ	2012	2013	2014	2015	2016	Kas.17
BIST 100 Endeksi	64.982	77.315	76.306	79.901	77.587	106.239
Euro/\$	1,29	1,33	1,33	1,11	1,11	1,17

Kaynak: TÜİK, TCMB, RİSK MERKEZİ, BUMKO, T.C. EKONOMİ BAKANLIĞI, HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI, BORSA İSTANBUL, TOBB

TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER TABLOSU: İZMİR

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
NÜFUS-GÖÇ										
Nüfus (Bin)	3.451	3.525	3.606	3.624	3.662	4.061	4.113	4.168	4.223	-
Nüfusun TR Nüfusu İçindeki Payı (%)	4,8	4,9	4,9	4,8	4,8	5,3	5,3	5,3	5,3	-
Nüfus Artış Hızı (‰)	15,0	18,9	20,6	4,1	10,1	13,8	12,7	13,4	13,1	-
TR Nüfus Artış Hızı (‰)	13,1	14,5	15,9	13,5	12,0	13,7	13,3	13,4	13,5	-
Net Göç Hızı (‰)	7,20	6,97	2,91	2,26	2,46	3,45	5,6	5,0	5,6	-
İSO 500 BÜYÜK İÇİNDEKİ ÜYE SAYISI	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	48	52	56	55	58	59	59	61	59	-
İŞGÜCÜ VE İSTİHDAM	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
İstihdam Edilen Kişi Sayısı (Bin Kişi)	1.171	1.170	1.303	1.410	1.424	1.514	1.504	1.483	1.566	-
Sanayi İstihdamının Payı (%)	31,5	28,0	30,4	30,7	31,6	31,8	31,7	32,0	47,6	-
Kadın İstihdamı (Bin Kişi)	314	346	397	422	432	490	466	470	513	-
Kadın İstihdamının Oranı (%)	26,8	29,6	30,5	29,9	30,3	32,4	31,0	28,3	30,7	-
İşsiz Sayısı (Bin Kişi)	156	227	231	243	247	276	243	262	254	-
İşsizlik Oranı (%)	11,8	16,2	15,1	14,7	14,8	15,4	13,9	15,0	14,0	-
Tarım Dışı İşsizlik Oranı (%)	12,4	17,2	16,4	16,2	15,9	17,0	15,0	16,1	15,2	-
ENFLASYON (%)	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017/10
TÜFE (yıllık)	5,84	8,91	7,25	10,15	6,03	7,94	8,54	9,83	8,93	13,01
DIŞ TİCARET (Milyon \$)	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017/9
İhracat	7.823	6.119	6.682	8.072	8.659	9.484	9.624	8.308	8.370	6.639
İthalat	8.313	6.268	8.419	10.621	10.577	10.367	9.950	8.846	8.809	7.125
Dış Ticaret Dengesi	-490	-149	-1.737	-2.550	-1.918	-883	-326	-538	-439	-486
İhracatçı Firma Sayısı (Adet)	3.917	3.694	3.920	4.107	4.269	4.438	4.226	4.529	4.600	4.372
İhracatın TR İhracatı İçindeki Payı (%)	5,9	6,0	5,9	6,0	5,7	6,1	6,1	5,8	5,9	5,7
KAPASİTE KULLANIMI (%)	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017/III
Kapasite Kullanım Oranı	57	51	62,25	70	63	60	55	64	63	66
PROTESTOLU SENETLER	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017/9
Protesto Edilen Senet Sayısı (Adet)	74.760	77.761	55.098	31.131	38.952	43.347	43.406	44.232	47.497	34.357
Protesto Edilen Senetlerin TR İçindeki Payı (%)	4,7	4,9	4,5	3,4	3,6	4,0	4,3	4,4	4,7	4,9
Protesto Edilen Senet Tutarı (Milyon TL)	391	459	319	245	367	463	510	571	775	556
TEŞVİKLİ YATIRIMLAR	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017/9
Belge Adedi	136	105	167	188	209	215	186	208	230	299
Yatırım (Milyon TL)	1.011	651	1.890	2.443	9.042	1.655	4.016	3.145	1.810	6.083
Teşvikli Sabit Yatırımların TR İçindeki Payı (%)	4,04	2,39	3,01	4,55	15,66	1,76	6,5	3,1	1,9	8,2
Bölgesel Yatırımların TR İçindeki Payı (%)	-	4,0	1,9	3,2	2,8	2,2	5,2	4,9	1,9	11,7
ENERJİ TÜKETİMİ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017/4
Doğalgaz Tük. (Milyon stdm ³)	2.342	1.957	2.342	2.736	2.704	2.739	2.327	3.214	4.299	1.504
MALİ / FINANS	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017/10
Bütçe Gelir/Gider	4,17	3,59	3,99	4,05	4,34	4,36	4,20	4,28	4,2	4,6
Vergi Gelirlerinin TR İçindeki Payı (%)	10,54	10,20	10,77	10,86	11,77	11,14	10,54	11,1	11,4	11,7
Mevduatın Krediyeye Dönüşüm Oranı (%)*	74,6	72,4	87,9	102,5	110,2	123,9	122,2	120,6	111,5	121,4
Toplam Mevduatların TR İçindeki Oranı (%)*	6,2	6,2	5,9	5,8	5,7	5,5	5,2	5,6	5,7	5,7
Toplam Kredilerin TR İçindeki Oranı (%)*	6,4	6,0	5,9	6,1	5,9	6,0	5,2	5,2	4,9	5,2
KAMU YATIRIM TAHSİS PAYI (%)	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	2,12	1,80	1,35	1,67	1,59	2,29	2,62	2,63	2,30	-
KURULAN-KAPANAN ŞİRKETLER	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017/10
Kurulan Şirket Sayısı	3.094	2.710	3.253	3.277	2.112	2.928	3.414	4.027	3.962	3.797
Kurulan Şirketlerin TR İçindeki Payı (%)	6,4	6,3	6,5	6,1	5,7	6,0	5,9	6,0	6,2	6,3
Kapanan Şirket Sayısı	805	803	860	943	1.094	1.095	991	740	644	632
Kapanan Şirketlerin TR İçindeki Payı (%)	7,7	7,7	7,5	7,2	7,7	7,0	7,1	6,1	5,8	6,0
YABANCI SERMAYELİ FİRMALAR	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017/8
Yabancı Sermayeli Firma Sayısı	1.256	1.391	1.540	1.682	1.800	1.944	2.100	2.239	2.422	2.501
Yabancı Serm. Firmaların TR İçindeki Payı (%)	6,0	5,9	6,0	5,7	5,5	5,3	5,1	4,8	4,6	4,5
MARKA-PATENT SAYISI	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017/10
Marka Tescil Sayısı (Adet)**	1.983	2.302	1.931	2.146	3.234	4.096	4.366	4.323	5.928	5.621
Marka Tescil Sayısının TR İçindeki Payı (%)	5,6	5,6	6,0	6,0	6,2	6,0	6,0	6,2	7,1	6,7
Patent Tescil Sayısı (Adet)**	25	21	34	31	42	59	55	86	96	232
Patent Tescil Sayısının TR İçindeki Payı (%)	7,4	4,6	5,3	3,7	4,1	4,7	4,2	5,0	5,4	4,8
TURİZM	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017/9
Yabancı Turist Sayısı (Bin Kişi)	1.034	1.057	1.156	1.370	1.368	1.407	1.294	1.201	672	660
Yabancı Turist Sayısının TR İçindeki Payı (%)	3,9	3,9	4,1	4,4	4,4	4,2	3,6	3,3	2,5	2,5
TARIMSAL ÜRETİM	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Bitkisel Üretim Değeri (Milyon TL)	2.769	2.675	3.375	3.648	4.100	3.652	5.024	5.940	-	-
Bitkisel Üretim TR İçindeki Payı (%)	1,2	3,9	4,2	4,1	4,7	3,9	5,1	5,0	-	-
İŞ KAZALARI	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017/10
İş Kazasında Ölenlerin TR İçindeki Payı (%)	6,0	4,6	5,4	7,5	5,6	6,0	2,6	5,1	3,7	7,1
MOTORLU KARA TAŞITLARI	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017/9
Motorlu Kara Taşıtlarının TR İçindeki Payı (%)	4,9	6,5	6,4	6,3	6,2	6,1	6,1	6,0	6,0	6,0

*Çeyreklik açıklanmakta olup, III. çeyrek verileridir. **Aylık bazda olanlar tescil değil, başvuru verileridir

Kaynak: TÜİK, TCMB, RİSK MERKEZİ, BUMKO, T.C. EKONOMİ BAKANLIĞI, TOBB, TPMK, T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI, İSO

ÜLKE İNCELEMELERİ XXIII : GAMBİYA CUMHURİYETİ

Ekonomik Yapı

1965 yılında İngiltere'den bağımsızlığını kazanan Gambiya, özellikle 80'li ve 90'lı yılları istikrar arayışı içerisinde ve politik çalkantılarla geçirmiştir. Bu süreçte, ekonomi oldukça geri planda kalmış ve son derece küçük, kısıtlı bir yapı sergilemiştir. 2000'li yıllarda ve özellikle son dönemlerde ekonomik ve mali alanlarda gerçekleştirilen reformlar sonrasında makroekonomik istikrar sağlanmış ve yıllık ortalama yüzde 5-6 oranında büyüme oranları yakalanabilmektedir.

Serbest piyasa ekonomisinin geçerli olduğu Gambiya ekonomisi, genel olarak tarım ve turizme dayanmaktadır. Tarımsal ürünler açısından; yer fıstığı, pirinç ve mısır başı çekmektedir. Ancak buna rağmen, gıda ihtiyacının karşılanmasında ciddi bir açık söz konusudur. Hayvancılık ve balıkçılık faaliyetleri de ekonomide önemli bir yer tutmaktadır.

Sanayi sektörü ise gıda ve ziraat ürünlerine dayanan küçük imalathanelerden oluşan, oldukça sınırlı bir yapıya sahiptir. Özellikle son yıllarda söz konusu küçük imalathanelerin büyük fabrikalara dönüştürülmesi hedefi, sanayi yatırımlarında önemli fırsatlar yaratmaktadır. Hükümetin Vizyon 2020 Planı kapsamında ihracat odaklı tarım ülkesi olması hedeflenmiş ve bu plan doğrultusunda gıda güvenliğinin sağlanması, gelir dağılımının eşitlenmesi, kadın ve gençlerin istihdam edilmesi stratejileri ele alınmıştır.

Ülkenin kıyı şeridinde sahip olduğu doğal güzellikler, turizm açısından bir cazibe merkezi olmasını ve turizmin ekonomiye önemli düzeyde katkı sunmasını sağlamaktadır.

Gambiya'nın temel ihracat ürünleri; palmye çekirdeği, yer fıstığı ürünleri ve pamuk ipliği iken; temel ithalat ürünleri makine ve ekipmanları, yakıt, ulaşım araçları ve gıda ürünleri şeklindedir. Serbest bölge konumundaki Banjul Limanı aracılığıyla, ithal edilen ürünlerin komşu Afrika ülkelerine tekrar ihraç edilmesi, Gambiya'yı önemli bir re-export merkezi haline getirmiştir.

Hükümet, yabancı yatırımları geliştirmek ve özel sektörü desteklemek amacıyla Gambiya Yatırımı Geliştirme ve İhracatı Destekleme Ajansı'nı kurmuştur. Söz konusu Ajans aracılığıyla; tarım, balıkçılık, turizm, ormancılık, imalat, enerji yatırımlarına öncelik tanınmaktadır.

Ayrıca yine Vizyon 2020 Planı kapsamında Batı Afrika'nın ticaret ve teknoloji merkezi olma hedefi bilişim teknolojileri, ulaştırma, telekomünikasyon ve ticaret alanındaki yatırımları da cazip kılmaktadır.

Dinamik bir liman ve havayolu ulaşım ağına sahip olunması, yabancı yatırımların çekilmesinde avantaj yaratmıştır. Ülkedeki Banjul Limanı'nın dünyanın en yoğun nakliye rotalarından biri olması bu avantajların başında gelmektedir.

Yatırım teşviklerinde, projede kullanılacak olan hammadde, yedek parça, onaylanmış sermaye ekipmanları, makinalar, aletler, mobilyalar ve teçhizatlar vergi muafiyetleri özellikle dikkat çekmektedir.

Türkiye – Gambiya İlişkileri

İki ülke arasındaki ilişkilerin tesisi, Gambiya'nın bağımsızlığı kazandığı tarihe kadar uzansa da, karşılıklı işbirliği geliştirme anlayışı ancak 2000'li yıllarda mümkün olabilmektedir. 2011'de iki ülke arasında karşılıklı olarak Büyükelçiliklerin açılması, ilişkileri geliştiren bir dönüm noktası olmuş ve karşılıklı ziyaretler artmıştır. Bu ziyaretler çerçevesinde 2011'den bu yana işbirliğinin geliştirilmesine yönelik, 22 tane Anlaşma, Protokol ve Mutabakat Zaptı imzalanmıştır.

Gambiya'nın ticaret hacminin son derece düşük olması ve ekonomik toparlanma süreci, geçmiş yıllarda ticari işbirliğinin geri planda kalmasına sebep olmuştur. Ancak, Gambiya'nın son yıllarda ticareti ve yatırımları teşvik eden girişimleri, bu alandaki ilişkileri de geliştirmeye başlamıştır. Bu kapsamda ekonomik ilişkiler, Türkiye-Gambiya Karma Ekonomik Komisyonu altında sürdürülmeye başlanmıştır.

İki ülke arasındaki temel ihracat ürünleri; demir ve demir ürünleri, gıda maddeleri, petrol yağları ve tarım ürünleri iken temel ithalat ürünleri; demir ve çelikten vidalar, et ve sakatat, boya ürünleri, odun kömürü şeklindedir.

Yatırım potansiyeli dikkat çeken sektörler; gıda ürünleri, ambalaj malzemeleri, eczacılık ve kozmetik ürünleri, giyim malzemeleri, deri ayakkabı ve deri ürünleri, vb. şeklindedir. Ayrıca Gambiya'nın stratejik hedeflerini gerçekleştirmesine yönelik; tarım, turizm, enerji ve bilişim alanlardaki yatırımlar da önem kazanmaktadır.

GAMBIYA ÜLKE PROFİLİ (2016)

Nüfus (Milyon Kişi)	2,1
Nüfus Artış Hızı (%)	3,0
GSYİH (Milyar Dolar)	0,9
GSYİH (%)	1,6
Kişi Başı GSYİH (Dolar)	473
Enflasyon Oranı (%)	7,8
İşsizlik Oranı (%)	29,7
İhracat (Milyon Dolar)	94
İhracatta İlk 5 Ülke	Gine Bissau, Vietnam, Senegal, Mali, Çin
Temel İhracat Ürünleri	Yer fıstığı, Palmiye çekirdeği, Pamuk ipliği, Odun ürünleri
İthalat (Milyon Dolar)	385
İthalatta İlk 5 Ülke	Fildişi Sahili, Brezilya, İspanya, Çin, Malezya
Temel İthalat Ürünleri	Yakıt, Ulaşım araçları, Makine ve ekipmanları, Gıda Ürünleri
Cari Denge (% GSYİH)	-8,8
İmalat Sanayi (% GSYİH)	5,0
Tarım (%GSYİH)	17,8
Hizmetler (%GSYİH)	68,8
Sanayi (% GSYİH)	13,4

Kaynak: IMF, Dünya Bankası

GAMBIYA KÜRESEL DIŞ TİCARET PROFİLİ (2016)

İHRACAT ÜRÜNLERİ	(Milyon \$)	İTHALAT ÜRÜNLERİ	(Milyon \$)
Petrol yağları	10,4	Mineral yakıtlar ve yağlar	66,8
Tahıl, un ve süt ürünleri	9,7	Tahıl	45,7
Tekstil ve tekstil ürünleri	8,7	Hayvansal ve bitkisel yağlar	41,0
Süt, süt ürünleri ve yumurta	8,0	Şeker ve şekerden mamuller	29,7
Şeker ve şekerden mamuller	7,7	Motor ve motorlu araçlar	25,3
Sentetik iplik ve ürünleri	7,0	Tuz, sülfür ve benzeri ürünler	20,6
Çeşitli gıda müstahzarları	6,0	Elektrikli makine ve ekipmanları	16,4
Hayvansal ve bitkisel yağlar	5,8	Makine ve ekipmanları	13,5
Kahve, çay ve baharatlar	4,5	Öğütülmüş ve glüten ürünler	10,4
Motor ve motorlu araçlar	4,4	Sentetik iplik ve ürünleri	7,9

Kaynak: Trademap (İlk 10 ürünü yansıtmaktadır.)

TÜRKİYE – GAMBIYA TİCARET PROFİLİ (2016)

Fasıl adı	Türkiye'nin Gambiya'ya İhracatı (Milyon \$)	Fasıl adı	Türkiye'nin Gambiya'dan İthalatı (Milyon \$)
Demir-çelik ana sanayi	6,2	Diğer metal eşyalar	0,02
Diğer gıda maddeleri	5,4	Başka yerde sınıflandırılmamış diğer ürünler	0,01
İçecekler	1,1	-	-
Kağıt ve kağıt ürünleri	0,9	-	-
Rafine edilmiş petrol ürünleri	0,7	-	-

Kaynak: TÜİK